

РОЗДІЛ 3

СПОРТИВНИЙ, РЕКРЕАЦІЙНИЙ ТА ПРИГОДНИЦЬКИЙ ТУРИЗМ

Є. В. Андросов, В. М. Зігунов

*Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка*

КОНЦЕПТУАЛЬНА ОСНОВА АКТИВНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

В тезах визначено сутність активного туризму, видове різноманіття туристичної діяльності, умови створення конкурентоспроможних туристичних продуктів в регіоні та розкриваються концептуальні основи розвитку ринку активного туризму в Україні.

Ключові слова: *активний туризм, ринок активного туризму, індикатор ринку активного туризму, туристичний продукт.*

The paper defines the essence of active tourism, the species diversity of tourism activities, the conditions for creating competitive tourism products in the region and reveals the conceptual basis for the development of active tourism market in Ukraine.

Key words: *active tourism, active tourism market, active tourism market indicator, tourism product.*

Мета роботи. Індустрія туризму в сучасному світі з кожним роком прогресує і займає високу нішу в рейтингу принесення доходу у місцеві бюджети та зміцнення економіки України. Держава має значну кількість природних, культурних, історичних об'єктів, що створює велику перспективу для розвитку туристичної галузі держави. На даний час, коли Україна переживає складні часи військових подій, епідеміологічної та екологічної кризи, необхідно переглянути концептуальну основу активного туризму.

Виклад основного матеріалу. 1. Еволюція поглядів щодо сутності активного туризму.

Перспективним напрямком соціально-економічного розвитку міста, регіону, країни на цей час вважається туризм. В країні існують багато передумов для розвитку туризму: природні, географічні, історичні тощо. У роботах вітчизняних вчених, як Т. Ткаченко, Л. Дяченко та інші, визначено історичні аспекти розвитку туризму. Вчені: О. Любіцева, В. Кифяк, М. Мальська,

А.Дурович та інші, розкрили проблеми розвитку туристичної діяльності. На даний час туристична діяльність потребує постійного відстеження та вдосконалення.

Еволюція туризму в Україні – це продукт тривалого історичного розвитку, невід’ємний від еволюції туризму в світі. Узагальнюючі систематику розвитку туризму, можна виділити декілька етапів: ранній історичний, початковий, етап зростання, масового зростання та формування туристичної індустрії, перехід до сталого розвитку (сучасний) [1, с. 775].

На сьогодні більш поширена інша періодизація розвитку туристичної діяльності за етапами: доіндустріальний, індустріальний, постіндустріальний.

- Доіндустріальний етап. Зародження форм масового відпочинку на батьківщині спортивного туризму – Греції [2, с. 65]. Розвиток паломницького туризму в Середньовіччя, поява етнічного, культурного, освітнього та оздоровчого видів туризму.
- Індустріальний етап. З’явився спеціальний термін «турист». Туристичні послуги стали об’єктом купівлі-продажу. Ринок туристичних послуг стає об’єктом державного регулювання. В Україні з’являються рекреаційні центри – Синяк, Моршин, Трускавець, Немирів, Поляна. Масовий туризм, екскурсійний туризм для учнів, започатковано в міжвоєнний період.
- Постіндустріальний етап. Розвиток сфери гостинності, як провідного чинника та бази для туризму [3, с. 420]. Зародження космічного туризму, активний розвиток зеленого (сільського) туризму на початку XXI ст., активізація родинного та дитячого видів туризму, розвиток корпоративного туризму. В другій половині XX ст. високого розвитку набула готельна індустрія, сформувалися певні моделі організації готельної справи.

На часі є необхідність розробки науково-обґрунтованої маркетингової стратегії для забезпечення сталого розвитку туристичної галузі України в умовах посилення конкуренції, збільшення попиту туристичного продукту.

Концептуальні основи розвитку ринку активного туризму в Україні. Концепція формування та управління розвитком ринку туристичних послуг поділяється на декілька етапів. – Визначення ступеню впливу факторів просторової поляризації ринку;

моніторинг та врахування стримуючих факторів формування ринку туристичних послуг; діагностику специфічних властивостей ринку; аналіз найсуттєвіших та найвпливовіших процесів розвитку ринку, які генерують його сучасні тенденції.

- Безпосередня реалізація обраних векторів.
- Забезпечення ефективності реалізації обраних векторів як за окремими напрямками, так і за ступеням досяжності сформульованої мети.

Існує два загальні сценарії формування та розвитку ринку туристичних послуг: активний та пасивний. Активний – це комплексне впровадження соціально-економічних, інституційно-правових та інтеграційних векторів реалізації концепції. Пасивний сценарій – орієнтується на здійснення соціально-економічного та інституційно-правового напрямів реалізації концепції. У результаті повної реалізації концепції формування та управління розвитком ринку туристичних послуг крім визначених цільових орієнтирів очікується: підвищення в'їзних, виїзних, міжнародних та національних.

Реалізація концепції формування та управління розвитком ринку туристичних послуг дозволить сформувати конкурентоспроможний ринок туристичних послуг.

Система індикаторів ринку активного туризму. Під впливом економічних та соціально-політичних проблем в країні, туристичний ринок знаходиться в несприятливих умовах для свого розвитку, знизилася економічна ефективність. Тому особливої актуальності набуває правильна організація статистичних спостережень. В регіонах ці дані використовуються для реклами місцевих туристичних можливостей і залучення інвесторів та туристичні ринки. Ю. Забалдіна запропонована система показників кон'юнктурного аналізу для таких ринків та економетричні способи визначення окремих із цих показників [4, с.83-87]. Найбільш значущим показником ситуації на ринку організованого туризму є сукупна вартість реалізованих турів, її структура та динаміка.

Висновки. Виходячи з соціально-економічного стану країни на даний час, суб'єкти туристичної діяльності потребують науково-обґрунтованої розробки стратегії розвитку туристичної галузі. Це надасть можливість на постіндустріальному етапі продовжити розвиток усіх видів туризму, а також нових видів, як космічний, екстремальний, корпоративний, родинний. Розвиток туристичної

галузі можливий при реалізації Стратегії регіонального розвитку, залучення інвесторів на туристичні ринки регіону та країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ткаченко Т. І., Костіна О. М., Рачко В. І. Туризм України: економічні та організаційні механізми розвитку. Тернопіль: Терно-граф, 2008. 976 с.
2. Смаль, І. В. Рекреація та туризм: короткий тлумачий словник. Ніжин: [б. в.], 2006. 80 с.
3. І. М. Школа, Т. М. Ореховська, І. Д. Козьменко. Менеджмент туристичної індустрії: навч. Посібник. Чернівці : Книги–XXI, 2005. 594 с.
4. Забалдіна Ю.Б. Методи дослідження кон'юнктури регіональних ринків туристичних послуг. Культура народів Причорномор'я. 2004. №55. Т.3. С.83-86.

Я. С. Батаріна, В. М. Зігунов

*Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка*

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРИГОДНИЦЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Adventure tourism (пригодницький туризм) відрізняється оригінальністю та незвичайною різноманітністю турів, це можуть бути різні екзотичні подорожі, з використанням екстремальних видів спорту, певних засобів переміщення, в той же час, піддаючись ризику та небезпеки життя.

Ключові слова: *пригодницький туризм, види туризму, маршрут, інфраструктура, продукт, тур.*

Adventure tourism is characterized by originality and an unusual variety of tours, it can be various exotic trips, using extreme sports, certain means of transportation, at the same time, being exposed to risk and danger of life.

Keywords: *adventure tourism, active tourism, types of tourism, route, infrastructure, product, tour.*

Постановка проблеми. В останні кілька років розвиток пригодницького туризму, як різновиду активного туризму, за ініціативами туристичних фірм став мати найбільш помітний характер. У цьому сприяє як відповідальна робота кваліфікованих фахівців, які постійно проводять як моніторинг маршрутів, що забезпечують під час проведення подорожей безпеку, так і наявність у туркомпаній спеціального спорядження, обладнання та засобів зв'язку, що дозволяють долучитися до пригодницького відпочинку особам, які не мають підготовки та спеціальних знань в області самостійних подорожей.

Мета роботи. Виявити сучасний стан та перспективи розвитку пригодницького туризму в Україні.